

Nový genotyp třešní zvýší jejich produkci a ušetří pěstitelům náklady

Praha 15. 4. 2021

Česká republika má dlouholetou tradici v pěstování třešní. Některé odrůdy jsou známé po celém světě. Zdejší výzkumníci nyní našli univerzální opylovač, který má výrazně pomoci pěstitelům třešní – ušetří jejich čas, peníze a zvýší produkci. Na unikátním projektu pracovali specialisté z Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského v Holovousích v rámci Biotechnologického centra pro genotypování rostlin. Jdou tím zároveň naproti aktuálnímu požadavku snižování chemických vstupů do zemědělství, který prosazuje Evropská unie. Projekt finančně podpořila Technologická agentura České republiky (TA ČR) v Programu Národního centra kompetence.

„V souladu s Akčním plánem Zelené dohody vydala Evropská komise strategii biodiverzity, která má zvýšit dlouhodobou udržitelnost zemědělské produkce. Jejím základním cílem je radikální snížení chemických vstupů do zemědělství do roku 2030. To bude znamenat zásadní posun v zemědělské a potravinářské produkci Evropské unie, což se neobejde bez výrazných inovací a využívání dostupných biologických metod,“ vysvětlil Petr Konvalinka, předseda Technologické agentury České republiky (TA ČR). Jedná se o dílčí výsledek projektu Biotechnologického centra pro genotypování rostlin.

Cílem výzkumníků bylo nabídnout pěstitelům takový genotyp, který může sloužit jako univerzální opylovač v třešňových výsadbách. To se také podařilo a byl schválen jako funkční vzorek. *„Identifikovaný genotyp má vysokou hodnotu pro pěstitele třešní z důvodu možnosti univerzálního použití a tím i úspory nákladů na opylování u všech pěstovaných odrůd,“* uvedl Lubor Zelený, vedoucí Oddělení genetiky a šlechtění Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského v Holovousích.

Dalším z výsledků projektu je vytvoření možnosti komerční analýzy samosprašnosti a cizosprašnosti nově vyšlechtěných genotypů v jediné reakci u šlechtitelů a pěstitelů třešní, což dosud v České republice nikdo nenabízí.

Výzkumníci také zpracovali analýzu nově vytvořených hybridů třešní a genotypů plánovaných pro možnou budoucí registraci. To je důležité pro zjištění jejich opylovacího potenciálu ať již pro další křížení, nebo pro komerční využití v sadech. Dále experti ověřili kompatibilitu různých odrůd křížením a provedením testů samosprašnosti.

Využívání biologických metod je v Evropské unii i v České republice značně legislativně omezené. Jde například o zákaz geneticky modifikovaných organismů (GMO) nebo přepisování genů v DNA (CRISPR). *„To značně zužuje možnosti, které mají zemědělci a šlechtitelé k dispozici. Proto je důležité, že Biotechnologické centrum pro genotypování rostlin rozvíjí povolené metody celogenomového genotypování,“* zdůraznil Petr Konvalinka.

Mgr. Veronika Dostálová

tisková mluvčí TA ČR

T: 721 588 025, E: veronika.dostalova@tacrcz

Mezi odrůdami třešní z Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského Holovousy se proslavily především „Kordia“ a „Tamara“. „Kordia“ se od své registrace v ČSSR v roce 1981 stala světově uznávanou standardní odrůdou pěstovanou v mnohamilionových partiích stromků a setkala se s velkou oblibou u konzumentů. Odrůda „Tamara“ registrovaná v ČR v roce 2015 začíná získávat významnou pozornost pěstitelů třešní ve světě, byla jí udělena právní ochrana v EU, Švýcarsku, USA, Austrálii a čeká na právní ochranu v Chile a Číně. Její množení je v současnosti v desítkách tisíc stromků ročně s exponenciálním růstem produkce stromků i ovoce.

„Komercializace nových odrůd ovocných druhů je zdoluhavá záležitost, ale díky předchozím úspěšným odrůdám má šlechtitelský program v Holovousích dobrou pozici v České republice i ve světě,“ řekl Lubor Zelený. „V rámci strategických partnerství v EU, USA a Austrálii zahájíme jednání s partnery o možnostech komercializace a souběžně zahájíme i testování genotypu v rozdílných klimatických podmínkách,“ dodal.

Program NÁRODNÍ CENTRA KOMPETENCE

Program na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Jeho záměrem je synergicky provázat již existující úspěšná centra, která vznikla za podpory TA ČR (Centra kompetence), GA ČR (Centra excelence) a operačních programů s dalšími výzkumnými centry a jednotkami do jednoho integrovaného systému, a to prostřednictvím koncentrace výzkumných kapacit a nastavení jejich silné orientace.

Více na www.tacr.cz

NÁRODNÍ CENTRUM KOMPETENCE – Biotechnologické centrum pro genotypování rostlin

Toto centrum jako jediné v republice propojuje přední česká výzkumná pracoviště profilující se v oblasti rostlinných biotechnologií s uživateli z řad šlechtitelských firem. Výstupy dílčích projektů jsou směřovány pro šlechtitele, pěstitele, zpracovatele a konzumenty, tedy konečné spotřebitele potravin a odběratele krmiv pro hospodářská zvířata. Řešení projektů probíhá formou dílčích projektů zaměřených na genotypování, fenotypizaci a šlechtění klíčových plodin pro jejich adaptaci na klimatické změny, podporu dlouhodobě udržitelné zemědělské produkce a podporu bioekonomiky.

Více na www.bionck.eu

Mgr. Veronika Dostálová

tisková mluvčí TA ČR

T: 721 588 025, E: veronika.dostalova@tacr.cz